Мовна підтримка для учнів з чеською мовою як другою мовою

Мовна підтримка (відповідно до ст. 16 ЗО)

Новоприбулі учні-іноземці мають згідно з законом право на **безкоштовну мовну підготовку**. Але як бути з учнями, які вже в ЧР проживають довший час, чеською мовою вже досить добре спілкуються, однак з більш складними з мовної точки зору завданнями з чеської мови чи й інших предметів все ще нездатні впоратися? Чи мають вони право на підтримку? Якщо так, то на яку? Або з учнями, для яких складно організовувати мовне навчання відповідно до ст. 20 (наприклад, вони є єдиними у школі)?

Учні з недостатнім знанням мови викладання або без достатнього знанням мови викладання вважаються **з вересня 2016 року** завдяки новелі закону про освіту і підзаконного акту (Ухвала 27/2016 З.з., з поправками, про навчання учнів із спеціальними освітніми потребами та талановитих учнів), учнями із спеціальними освітніми потребами (СОП).

У новій впровадженій п'ятирівневій системі заходів підтримки **мовної підтримки учнів з чеською мовою як другою мовою стосуються, перш за все, заходи на другому та третьому рівні підтримки**. У обох випадках потрібна **рекомендація шкільного консультативного центру** (ШКЦ). Тому необхідно **попереджувати батьків**, за **вимогою** яких відбувається обстеження у ШКЦ та за **згодою** яких допоміжні заходи (ДЗ) реалізуються!!!

На що мають учні право у рамках **допоміжних заходів**?

2-й рівень допоміжних заходів

Стосується учнів з **недостатнім знанням мови викладання** (приблизний рівень чеської мови B1-B2).

Рекомендовані допоміжні заходи:

- Спеціальні підручники та посібники (підручники чеської мови для іноземців),
- 1 год. на тиждень **педагогічне втручання** (на роботу з учнем чи класом у школі) – спрямоване, наприклад, на підтримку чеської мови як другої мови
- 1 год. на тиждень на **спеціальну педагогічну допомогу,** що надається спеціальним педагогом школи

У учнів з необхідністю підтримки з причин різних культурних та життєвих умов у ПШ та СШ необхідно у **рамках найвищої можливої кількості обов'язкових годин навчання** підсилити викладання чеської мови або викладання чеської мови як другої мови (ЧДМ), учні мають **право на 3 год. ЧДМ/тиждень, не більше 120 год./рік.**

3-й рівень допоміжних заходів

Стосується учнів з **без знання мови викладання** (приблизний рівень чеської мови A0-A2).

Рекомендовані допоміжні заходи:

- Модифікація обсягу навчання,
- Спеціальні підручники та посібники (підручники чеської мови для іноземців),
- 3 год. на тиждень педагогічного втручання (з них 1 год. на тиждень робота з класом) – наприклад, підтримка ЧДМ,
- 3 год. на тиждень на спеціальну педагогічну допомогу, що надається спеціальним педагогом школи, або психологічне втручання,
- Підтримка навчання ще одним педагогічним працівником у обсязі 0,5 робочого дня (це може бути, наприклад, фахівець з викладання чеської мови як другої мови).
  У учнів з необхідністю підсиленого викладання ЧДМ у ПШ і СШ рекомендується **право на 3 години ЧДМ/тиждень, не більше 200 год/рік**,
- Консультація може в рамках 3-го рівня допоміжних заходів порекомендувати для учня також **продовження тривалості навчання**. Див. постанова № 27/2016 З.з. «якщо цього вимагають спеціальні навчальні потреби (зокрема ***в учнів з іншого культурного середовища*** або у тих, які живуть у різних умовах життя), то можна у разі необхідності ***продовжити період початкової***, середньої та вищої спеціальної ***освіти на 1 рік***.» Це рішення підходить для учнів, які після приїзду до Чеської Республіки починають відвідувати **9-й клас обов'язкової шкільної освіти** (ОШО)**,** однак через незнання мови не здатні успішно навчатися. Однак учнів цього віку рекомендуємо, у першу чергу, приймати **на клас ОШО нижче** з урахуванням наближення вступних іспитів на середні школи.

Допоміжні заходи на 4-у та 5-у рівнях дітей з ЧДМ стосуються тільки у комбінації з інвалідністю.

Початкова школа

Закон про освіту передбачає для всіх дітей однаковий підхід при прийомі на навчання. Тому школа повинна забезпечити для іноземних громадян, що перебувають на території ЧР, доступ до базової освіти за таких самих умов як для громадян ЧР, без необхідності наданням ними доказу законності свого перебування.

Всі іноземці мають право на безкоштовне отримання освіти у початковій школі, право на шкільне харчування, так само як на навчання за інтересами, що надається у шкільному закладі. Школа не має право ставити щодо прийому учнів з ЧДМ будь-які власні умови. Єдиною причиною неприйняття учнів з ЧДМ може бути повністю заповнена потужність школи. Все ще зустрічаємося з тим, що школи ставлять власні умови щодо прийому цих дітей. Треба собі усвідомити, що це є порушенням закону про освіту.

Постанова 48/2005 З.з. (ст. 10) покладає на директора школи обов'язок інформувати законного представника учня **протягом одного тижня після прийому** учня у школу про можливість відвідування класів з мовною підготовкою. Або ж сама школа залучить його до навчання такого типу.

Підтримка учнів з ЧДМ із виходом новели ЗО – Новелізований закон про освіту 561/2004 З.з разом з Ухвалою 27/2016 З.з., з поправками, приносить важливі зміни для всіх дітей та учнів, які потребують підтримку під час навчального процесу. Сюди належать також **діти та учні з чеською мовою як другою мовою** .

Безкоштовна підготовка до інтеграції у школі та підтримка викладання рідної мови.

Компетентна обласна держадміністрація за місцем проживання учня у співпраці з засновником школи може забезпечити:
а) безкоштовну підготовку для інтеграції у систему отримання загальної освіти, яка включає викладання чеської мови, адаптованої до потреб цих учнів;
б) по можливості у співпраці з країнами походження учнів підтримку викладання рідної мови та культури країни походження, яка буде скоординована зі стандартним навчанням в загальноосвітній школі.

З 1-го січня 2012 року набула чинності новела закону про освіту, видана за номером 472/2011 З.з. Це означає, що з 1.1.2012 р. **для всіх учнів-іноземців, які отримують обов'язкову шкільну освіту, забезпечить обласна держадміністрація, компетентна за місцем проживання учня, у співпраці з засновником школи безкоштовну підготовку до їх інтеграції в початкову освіту, яка включає викладання чеської мови, пристосоване до потреб цих учнів.**

Що стосується підвищення кваліфікації педагогічних працівників, які будуть навчати цих дітей, обласна держадміністрація також забезпечить їх підготовку до такої діяльності. Освіту, необхідну для навчання дітей та учнів-іноземців можуть педагогічні працівники отримати, наприклад, у Національному інституті подальшої освіти.

Початкові школи, де навчаються діти учасників провадження щодо надання притулку, які мешкають у закладах для шукачів притулку або за межами цих закладів, забезпечують також мовну підготовку цих дітей.

Основні законодавчі рамки

Основні права гарантуються кожному, незалежно від статі, раси, кольору шкіри, мови, вірування, релігії, політичних чи інших поглядів, національного чи соціального походження, приналежності до національної чи етнічної меншини, майна, роду чи іншого статусу. Належать як громадянам ЧР, так і іноземцям. Основні права виражені в чинному законодавстві.

Законодавчі рамки формують:

- міжнародної конвенції відповідно до статті 10 Конституції ЧР (Конвенція про захист прав і основних свобод людини, Конвенція про права дитини, Конвенція про біженців тощо)
- Декларація основних прав та свобод - європейське законодавство (регламенти і директиви)
- закон про перебування іноземців
- закон про притулок
- закон про тимчасовий захист
- закон про освіту - пов’язані закони, постанови, вказівки міністерств...

Конкретні права та обов'язки щодо перебування іноземців можна знайти в наступних законах:

- закон про притулок
- закон про тимчасовий захист
- закон про перебування іноземців